

VRAGEN

door de leden van de raad gesteld overeenkomstig artikel 38 van het Reglement van Orde voor de vergaderingen van de raad van de gemeente Groningen.

2009 – Nr. 73.

VRAGEN van GroenLinks van mevrouw A. Postma en de heer M.T. Gijsbertsen betreffende informatieplicht fraudeonderzoek.
(Binnengekomen: 27 november 2009)

Op woensdag 25 november jl. lazen wij op www.rtlnieuws.nl het artikel ‘ “Gemeenten overtreden privacyregels” ’. Ook de gemeente Groningen werd met deze kop bedoeld. Het nieuwsbericht was gebaseerd op een persbericht van het College Bescherming Persoonsgegevens (CBP) van 25 november. Daarin concludeert het CBP dat veel gemeentelijke sociale diensten, waaronder de Groningse, de informatieplicht niet naleven bij fraudeonderzoek.

Bij fraudeonderzoek kan heimelijke waarneming plaatsvinden. De gemeente moet, op grond van artikel 34 van de Wet Bescherming Persoonsgegevens (Wbp), de persoon die hieraan wordt onderworpen achteraf op de hoogte stellen van het onderzoek, de ingezette middelen, de motivatie voor het onderzoek en de resultaten. Het CBP constateert dat in maar liefst achttien van de negentien onderzochte Groningse dossiers geen bewijs bestaat dat dit laatste is gebeurd. In alle onderzochte dossiers werd geen fraude aangetoond.

Volgens het persbericht van het CBP riskeert Groningen een last onder dwangsom als de handelwijze niet wordt aangepast.

De GroenLinks-fractie hecht grote waarde aan de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de inwoners van Groningen. Waar de overheid inbreuk maakt op die persoonlijke levenssfeer zijn zorgvuldigheid en verantwoording van het allergrootste belang. Wij zijn daarom ontstemd over de conclusies van het CBP.

Dat zijn wij des te meer, omdat al eerder door het CBP en door de gemeentelijke ombudsman een probleem met het naleven van de informatieplicht is gesignaleerd. De ombudsman heeft een opmerking opgenomen in het jaarverslag 2007 (p. 20) en het CBP besteedt al sinds 2006 bijzondere aandacht aan dit onderwerp. In 2006 bleek uit een verkennend onderzoek van het CBP dat regelmatig de informatieplicht niet werd nageleefd, vooral bij dossiers waarin uiteindelijk geen fraude aan het licht kwam; dit onderzoek is destijds toegezonden aan alle Nederlandse gemeenten. Het college van de gemeente Groningen blijkt bovendien in december 2008 al op de hoogte te zijn gebracht van de voorlopige conclusies van het nu gepubliceerde onderzoek.

Naar aanleiding van het voorgaande heeft de GroenLinks-fractie de volgende vragen:

1. Heeft het college kennisgenomen van het persbericht van het College Bescherming Persoonsgegevens van 25 november jongstleden en zijn eindrapport over de informatieplicht aangaande Groningen, gedateerd september 2009?

2. Is het juist dat Groningen al eerder van het CBP signalen heeft gekregen dat aan de informatieplicht na heimelijke waarneming niet wordt voldaan? Wanneer?
3. Is de raad over die signalen geïnformeerd? Zoja, wanneer en hoe? Zonee, waarom niet?
4. Heeft het college naar aanleiding van die eerdere signalen actie ondernomen? Zoja, welke? Zonee, waarom niet?
5. Is het zo dat de gemeente cliënten meestal niet heeft geïnformeerd na heimelijke waarneming of ontbreekt alleen de verslaglegging?
6. Het CBP-onderzoek betrof de periode van 1 januari 2007 tot 1 juli 2008. Wordt in Groningen inmiddels in alle gevallen aan de informatieplicht voldaan?
7. Zonee, welke maatregelen neemt het college om ervoor te zorgen dat in de nabije toekomst wel aan de informatieplicht wordt voldaan?

Het college beantwoordt de vragen als volgt:

Groningen, 22 december 2009.

1. Ja.
2. Het CBP heeft in 2006 onderzoek gedaan naar de naleving van de informatieplicht na heimelijke waarnemingen door de sociale recherche. Het CBP heeft een tiental gemeenten, waaronder de gemeente Groningen, een aantal vragen voorgelegd. Bij drie van de tien gemeenten is dossieronderzoek verricht. Het CBP heeft geen dossieronderzoek verricht in Groningen. De belangrijkste conclusie van het onderzoek was dat de meeste gemeenten betrokkenen achteraf informeren als er heimelijke waarnemingen zijn verricht, maar dit niet schriftelijk vastleggen. Het informeren van betrokkene kan zowel mondeling als schriftelijk gebeuren. Registratie is naar het oordeel van het CBP echter een noodzakelijke voorwaarde om naleving van de informatieplicht te garanderen. Het rapport van het CBP is in november 2006 verschenen.
3. Nee. Wij hebben deze kwestie beschouwd als uitvoering en hebben daarom de raad niet expliciet geïnformeerd.
4. Stimulansz (dienstverlenende organisatie voor sociale diensten) heeft naar aanleiding van het rapport van het CBP, de procesbeschrijving "Heimelijke waarnemingen door sociale diensten" aangepast. Het doel van deze procesbeschrijving is het ondersteunen van sociale diensten en het bevorderen van een zekere mate van uniformiteit. Het College Bescherming Persoonsgegevens heeft deze geactualiseerde procesbeschrijving op 12 november 2007 goedgekeurd. Wij hebben de aanpassing van de landelijke procesbeschrijving en het oordeel van het CBP daarover afgewacht alvorens wij zelf stappen hebben gezet ter verbetering van ons werkproces. De dienst SOZawe Groningen is daarom in het voorjaar van 2008 op basis van de procesbeschrijving van Stimulansz begonnen met het schrijven van een eigen "Handboek heimelijke waarnemingen". De instructies in dit handboek corresponderen met de Wet Bescherming Persoonsgegevens en de voorwaarden van het CBP.

5. Wij hebben in beginsel bij alle onderzoeken naar uitkeringsfraude de klant geïnformeerd, maar in een aantal gevallen ontbrak hiervan echter verslaglegging.
6. Wij voldoen inmiddels in alle gevallen aan de wettelijke voorschriften omtrent de informatieplicht. Wij hebben een viertal maatregelen genomen om de gegevensverwerking bij heimelijke waarnemingen in overeenstemming te brengen met deze voorschriften. We werken sinds medio 2008 volgens het "Handboek heimelijke waarnemingen". Hierin beschrijven we de diverse processtappen bij de uitvoering van heimelijke waarnemingen. We hebben de handhavers van de dienst SOZawe tijdens diverse werkoverleggen in 2008 en 2009 geïnstrueerd om de klant te allen tijde binnen drie maanden na afronding van een fraudeonderzoek mondeling te informeren, en dit schriftelijk vast te leggen in de rapportage over het onderzoek. Het "Handboek heimelijke waarnemingen" bevat een praktische uitwerking van deze instructie. We hebben begin 2009 de standaardrapportages voor fraudeonderzoeken aangepast. De rapportages bevatten nu een kopje waaronder moet worden vermeld dat (en wanneer, en hoe) de klant is geïnformeerd over het feit dat er waarnemingen zijn verricht. We verrichten twee keer per jaar een steekproef naar de kwaliteit van rapportages over fraudeonderzoeken. Sinds 2009 schenken wij hierbij expliciet aandacht aan de verslaglegging over het nakomen van de informatieplicht bij heimelijke waarnemingen.
7. Zie vraag 6.